Lieta Nr.670014915
SKA–485/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016.gada 24.martā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis A.Guļāns
tiesnese Dz.Amerika
tiesnese V.Kakste

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 5.oktobra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās tiesā, lūdzot atzīt par prettiesisku Valsts policijas rīcību un tās sekas, kā arī piešķirt atlīdzinājumu.

[2] Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ar 2015.gada 5.oktobra lēmumu atteicās pieņemt pieteikumu, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka pieteicējs uzskata, ka Valsts policijas amatpersonas pirmstiesas kriminālprocesa laikā ir veikušas prettiesisku faktisko rīcību un bezdarbību. Amatpersonas savlaicīgi nepildīja tām uzliktos pienākumus, neatdeva pieteicējam un viņa ģimenes locekļiem personīgās mantas un dokumentus, kā arī pienācīgā veidā nenoskaidroja personas, kuras saucamas pie kriminālatbildības. Amatpersonas balstījās uz materiāliem, kas iegūti nelikumīgā veidā, kā arī ignorēja normatīvos aktus un psiholoģiski ņirgājās par pieteicēju kā cietušo. Amatpersonu bezdarbības un neattaisnotas novilcināšanas dēļ pieteicējs ar ģimeni bija bezizejas stāvoklī, pieteicējs bija bezpajumtnieks, viņam tika nodarīts būtisks personisks un morālais kaitējums un mantiskie zaudējumi.

[2.2] Pieteicējs ir izmantojis Krimināllikuma 336.panta pirmajā daļā un 337.panta trešās daļas 2.punktā minētās tiesības un vairākkārt ir vērsies prokuratūrās ar sūdzībām gan par Valsts policijas amatpersonu rīcību kriminālprocesa ietvaros, novilcinot pirmstiesas procesu, gan par kriminālprocesa izbeigšanu, kā arī par uzraugošo prokuroru darbību.

[2.3] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas 5.punktam un 89.pantam kriminālprocesuāla rakstura lēmumi vai rīcība nav ne administratīvie akti, ne faktiskā rīcība.

Pirmstiesas izmeklēšanas iestādes (Valsts policijas amatpersonu) rīcība ir darbība pirmstiesas kriminālprocesa ietvaros. Šāda darbība nav faktiskā rīcība administratīvā procesa izpratnē un nav pārsūdzama administratīvā procesa kārtībā. Līdz ar to pieteikumu ir jāatsaka pieņemt, jo lieta nav skatāma tiesā administratīvā procesa kārtībā.

[2.4] Prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, bet vērtējams tikai kopsakarā ar izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību. Ņemot vērā iepriekš konstatēto, ir jāatsaka pieņemt arī pieteikumu daļā par atlīdzinājumu.

[3] Par rajona tiesas tiesneša lēmumu pieteicējs iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Starp pieteicēju un policiju ir administratīvs strīds, policijas amatpersonas veica faktisko rīcību – bezdarbību un novilcināšanu, pieteicējs pārmērīgi ilgi bija cietušās personas statusā. Pieteicējam radās faktiskās sekas – viņa lieta netika pienācīgi izskatīta, viņš nespēj piekļūt tiesai, zaudēja mājokli un tiesības atjaunot savas tiesības. Pārkāptas pieteicēja tiesības uz privāto dzīvi un īpašumu, pieteicējam radīts būtisks aizskārums.

[3.2] Bezdarbība un novilcināšana nav izmeklēšanas vai procesuālas darbības, lēmuma īpaša forma vai atsevišķa rakstura faktiska darbība kriminālprocesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 89.pantu tā ir amatpersonu faktiskā rīcība. Valsts policija ir valsts pārvaldes iestāde, kuras rīcību var pārbaudīt administratīvajā tiesā.

[3.3] Tā kā normatīvajos aktos nav noteikts, kā pārbauda konkrēto izmeklēšanas iestāžu faktisko rīcību, administratīvā lieta ir jāierosina. Tiesa nedrīkst atteikties izlemt jautājumu, jo šāds rezultāts neatbilstu tiesību sistēmai.

[3.4] Lēmums neatbilst vispārējiem tiesību principiem un starptautisko tiesību normām. Pirmās instances tiesa pārkāpa pieteicēja tiesības uz taisnīgu tiesu, nav panākusi pieteicējam lietderīgāko un taisnīgāko rezultātu, nav nodrošinājusi tiesību normu tiesisku, precīzu un efektīvu piemērošanu. Turklāt pieteikums izvērtēts formāli, uz ko norāda arī pieļautā pārrakstīšanās kļūda pieteicēja uzvārdā.

[3.5] Tiesnesis distancējās no administratīvā strīda atrisināšanas un norādīja neefektīvu līdzekli – vēršanos prokuratūrā –, kuru pieteicējs jau bija izmantojis un izsmēlis. Tiesai bija jāpieņem blakus lēmums.

Motīvu daļa

[4] Augstākā tiesa atzīst par pareizu rajona tiesas tiesneša secinājumu, ka konkrētais pieteikums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Līdz ar to atbilstoši Administratīvā procesa likuma 286.panta trešajai daļai Augstākā tiesa pievienojas tiesneša lēmuma motivācijai, to neatkārtojot.

[5] Augstākā tiesa jau iepriekš ir norādījusi, ka iestādes kriminālprocesuāla darbība (bezdarbība) nav faktiskā rīcība (*sk., piemēram, Augstākās tiesas 2013.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-608/2013 8.punktu*). Lai gan atsevišķos gadījumos arī policija var veikt uzdevumus, kas raksturīgi valsts pārvaldei, policijas darbība (bezdarbība) kriminālprocesa ietvaros nav saistīta ar valsts pārvaldes uzdevumu īstenošanu un nav pārbaudāma

administratīvā procesa kārtībā.

[6] Tas, ka administratīvā tiesa neizskata pieteikumu, kurā ietverto prasījumu izskatīšana nav attiecīgās tiesas kompetencē, nav pieteicēja tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums. Kārtība, kādā persona var iesniegt sūdzību krimināļprocesa ietvaros, reglamentēta Krimināļprocesa likumā, uz ko norādīts arī rajona tiesas tiesneša lēmumā. Pieteicēja iebildumi pret viena vai otra veida krimināļprocesuālo pārsūdzības iespēju izmantošanu nevar būt pamats administratīvās tiesas kompetences paplašināšanai pretēji likumam (*sk. Augstākās tiesas 2015.gada 21.maija lēmumu lietā Nr.SKA-889/2015*).

[7] Blakus lēmuma pieņemšana atbilstoši Administratīvā procesa likuma 288.pantam ir tiesas tiesības, kuru izmantošana nav atkarīga no procesa dalībnieku ieskata. Blakus lēmuma nepieņemšana nevar tikt atzīta par procesuālu pārkāpumu un šāds apsvērums neskar pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Arī pieļautā pārrakstīšanās kļūda neietekmē lēmuma tiesiskumu.

[8] Ievērojot minēto, tiesneša lēmums ir atstājams negrozīts, bet pieteicēja blakus sūdzība noraidāma.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2015.gada 5.oktobra lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis	A.Guļāns
Tiesnese	Dz.Amerika
Tiesnese	V.Kakste